

УДК 1:3+1:93

Володимир Чернієнко, Оксана Агапова**ІДЕНТИЧНІСТЬ ТРАДИЦІЙНА,
МОДЕРНА Й ПОСТМОДЕРНА**

У статті розглядається проблема самовизначення соціального суб'єкта в традиційних, модерних і постмодерних суспільствах. Показується кореляція технологічних умов існування суспільств з варіаціями форм ідентичності.

Ключові слова: самовизначення, ідентичність.

Chernienko V. Agapova O. Identity traditional, modern and postmodern

The problem of social subject's self-determination in traditional, modern and postmodern societies is considered. The correlation of technological conditions of society's existence with variation of identity's forms is showed.

Keywords: self-determination, identity.

Черниенко В., Агапова О. Идентичность традиционная, современная, постмодерная

В статье рассматривается проблема самоопределения социального субъекта в традиционных, современных и постмодерных обществах. Показывается корреляция технологических условий существования обществ с вариациями форм идентичности.

Ключевые слова: самоопределение, идентичность.

Проблема ідентичності, навіть у неявній, неусвідомленій формі як проблема самовизначення людини у світі й суспільстві («хто я?») стояла вже в давню епоху усвідомлення свого «я», тобто в епоху принципового поділу праці, саме тоді, коли розумова праця відокремилась від фізичної. Тоді свідомість, самосвідомість вигадала про себе, що вона є дійсністю, хоча не була і не є такою. Для нас є важливим, що ідентичність є комплексом ідеологічних значень, який думається, уявляється як дійсність. Така реіфікація, тобто уречевлення, ідентичності є характерною для традиційних, «закритих», суспільств із низькою соціальною мобільністю, в яких «традиції всіх мертвих поколінь тяжіють над розумом живих», в яких індивіди вважають свій соціальний статус і роль «даністю», природністю.

Підкреслимо таке. Базисом для людських індивідів є матеріальне (об'єктивне), технологічне, життя суспільства (технологія є перехідною, опосередкованою, ланкою в діалектичній колізії природи і суспільства). Цей базис як сукупність, точніше «Система», панівних речових та ідеологічних відносин, формує певною мірою людей, дозволяючи їм відтворювати «саму себе». Деякі люди можуть зважитись змінити Систему, хоча ми впевнені, що людські індивіди *завжди* «більші» за Суспільство, тобто люди у своїй уяві є готовими переступити через *наявну* систему значень.

Технологічні революції є закономірними й невимірними. За кожною технологічною революцією йде, зазвичай, революція соціальна. Капіталістична технологічна революція вже в своїй індустріальній фазі «розкриває» «закриті» суспільства, надаючи більше соціальної мобільності людям, створюючи умови для виникнення модерної «відкритої» ідентичності.

Капіталізм у своїй теперішній, глобальній, постіндустріальній, *інформаційній* (термін М. Кастельса) фазі дозволяє особистості бути максимально мобільною як всередині співтовариств, так і при переході із одного співтовариства до іншого. Це створює *нові* умови самовизначення, самоідентифікації особистості, а саме, ідентичність для багатьох стає випадковою, а тому байдужою.

«Встав шпильку «Системі», звільнись від реіфікуючого мислення, від гіпостазування ідентичності!» – сентенція постмодерністів. Тоді ідентичність розуміється вже не «даністю», а «заданістю», й слугує для сучасної особистості корисною метафорою, яка використовується залежно від соціокультурного контексту, який вибирає особистість. У цих історично *нових* умовах необхідно розробити *нову* технологію виробництва значень, *мультикультурну*, яка здатна забезпечити неантагоністичний хід *всесвітньої* історії. В цьому бачимо пафос нашого дослідження.